

Kľúčové kompetencie pre udržateľnú spotrebu

Metodické odporúčanie k materiálu Podporujeme environmentálne správanie spotrebiteľov

© Mgr. Božena Stašenková, PhD.

Cieľom materiálu je poskytnúť učiteľom základných a stredných škôl súbor odporúčaní pre výchovu k zodpovednému spotrebiteľskému správaniu. Dlhodobé pozorovania ľudského správania totiž ukazujú, že vedomosti sami osebe nestačia a nevedú spotrebiteľov k zodpovednému konaniu, pretože existuje priepasť medzi postojmi a konaním človeka.

SPOTREBITEĽSKÉ SPRÁVANIE

Spotrebiteľské správanie sa prejavuje pri hľadaní, nákupe, používaní, hodnotení a disponovaní výrobkami a službami. Podľa najnovších teórií spotrebiteľom rozumieme človeka, ktorý aktívne rieši problémy so zabezpečením svojich potrieb, vyhľadáva produkty na ich uspokojenie a prijíma uvážené rozhodnutia. Spotrebiteľ potrebuje kľúčové kompetencie – spotrebiteľskú gramotnosť, aby bezpečne a zodpovedne pôsobil na trhu pred nákupom, pri nákupe, ako aj po nákupe.

FORMOVANIE KĹÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ

Základom zodpovedného spotrebiteľského správania sú učenie a skúsenosť, začína sa výchovou v rodine, pokračuje vzdelávaním v škole a nadobúdaním skúseností spojených s celoživotným spotrebiteľským vzdelávaním. K zodpovednému spotrebiteľskému správaniu žiaci potrebujú vedomosti, zručnosti a postoje, aby boli schopní nadobúdať, resp. zmeniť

spotrebiteľské zvyky a viesť život k udržateľnej spotrebe. Rozvoj kľúčových kompetencií vyžaduje aktuálny obsah vzdelávania, na ktorom sa formuje spotrebiteľské správanie. Kľúčové kompetencie je vhodné rozvíjať na úlohách a problémoch z každodenného života spotrebiteľov, podporovať slobodné vyjadrovanie názorov a cvičiť prijímanie zodpovednosti za rozhodnutia na osobnej a spoločenskej úrovni.

ODPORÚČANÉ CIELE (výkonový štandard)

- Definovať opatrenia štátov na podporu udržateľnej spotreby
- Porozumieť, že ekonomika a spoločnosť závisí na životnom prostredí
- Porovnávať modely udržateľnej /neudržateľnej spotreby
- Vysvetliť osobné, sociálne a environmentálne prínosy udržateľnej spotreby
- Rozlišovať hodnotné environmentálne označovanie
- Porovnávať dôvody pre nákup produktov s environmentálnou značkou
- Rozlišovať uvážené a impulzívne nakupovanie
- Rozlišovať udržateľné/neudržateľné životné štýly
- Porovnávať a kriticky hodnotiť dôsledky spotrebiteľských rozhodnutí
- Demonštrovať dôsledky dopytu po udržateľných produktoch
- Overovať pravdivosť environmentálnych tvrdení o značkách
- Formulovať zásady informovaných spotrebiteľských rozhodnutí
- Participovať na environmentálne priateľskom marketingu
- Porovnávať a odôvodniť rôzne typy spotrebiteľského správania

ODPORÚČANÉ AKTIVITY

- Prieskumy produktov v kamenných obchodoch, na trhoviskách, internetovom predaji
- Prieskumy v spoločnostiach, ktorých produkty získali značku
- Prieskumy spotrebiteľského správania
- Založenie a činnosť spotrebiteľského centra,
- Založenie/návšteva environmentálnej agentúry
- Panelová diskusia producentov a spotrebiteľov o problémoch na trhu
- Návšteva spoločnosti, ktorá vyrába produkt so značkou
- Diskusné skupiny spotrebiteľov, ktoré nakupujú/odmietajú produkty so značkami
- Porovnávanie dopadu produktov so značkami a „greenwashingu“

- Vypracovanie zásad zodpovedného nakupovania
- Porovnávanie produktov so zelenými značkami a produktov „greenwashingu“
- Vytvorenie zásad zodpovedného nakupovania
- Tvorba príspevkov do médií o príkladoch udržateľnej/ neudržateľnej spotreby

Na hodnotenie rozvoja kľúčových kompetencií odporúčame formatívne hodnotenie, ktoré je založené na pozorovaní žiakov pri riešení úloh a rôznych aktivít. Zistujeme čo žiaci nadobudli počas vyučovacej hodiny, či výkony a interakcie žiakov zodpovedajú stanoveným cieľom a v akej kvalite sú kľúčové kompetencie žiakov rozvíjané. Žiak potrebuje vedieť aké výkony sú od neho očakávané, potrebuje porozumieť procesu a kritériám na jeho hodnotenie, aby sa sám rozhodol aké úsilie vyvinie.

Do procesov hodnotenia je vhodné zapojiť samotných žiakov, aby sa prebudil ich záujem o učenie, ochota vstupovať do diskusie, vyjadrovať názory a prijímať rozhodnutia. Sebahodnotenie odporúčame používať, aby žiaci prevzali kontrolu nad vzdelávaním a dostali príležitosť sami riadiť proces vlastného učenia. Ak žiaci pocítia možnosť výberu a zodpovednosti za svoje učenie, obvykle sa mení aj ich postoj k práci v škole.

BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY

Assessment of Key Competences in Initial Education and Training: Policy guidance. [online]. [cit. 30. októbra 2021]. Dostupné na World Wide Web: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012SC0371>

How to Give Effective Feedback to Your Students. [online]. [cit. 11. novembra 2021]. Dostupné na World Wide Web: [How-To-Give-Feedback-To-Students-The-Advanced-Guide-2nd-Edition-Web.pdf \(evidencebasedteaching.org.au\)](https://www.evidencebasedteaching.org.au/wp-content/uploads/2019/07/How-To-Give-Feedback-To-Students-The-Advanced-Guide-2nd-Edition-Web.pdf)

Teacher Guide: Assesment of Key Competences in School Education. [online]. [cit. 10. novembra 2021]. Dostupné na World Wide Web: [Calaméo - TEACHER GUIDE: Assessment of Key Competences in School Education \(calameo.com\)](https://calameo.com/teacher-guide/assessment-of-key-competences-in-school-education)

The Definition and Key Competences [online]. [cit. 10. novembra 2021]. Dostupné na World Wide Web: [Mep_interieur \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/mep/interieur/)